

RENOVACIÓ

Setmanari Nacionalista Republicà

Any III.—TARRAGONA, 19 Setembre de 1915.—Núm. 108.

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Rambla de Sant Joan, 50, baixos

Els treballs se publiquen baix la
responsabilitat de llurs autors.
No's retornen els originals.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Trimestre ..... 1'50 ptes.
Anuncis, a preus convencionals.

Exposició BON

CENTRE INDUSTRIAL

Obertura el 22 de Setembre

Podrà visitar-se tots els
dies, de 11 a 1 del matí i de
7 a 9 del vespre, fins el
• • 10 d'Octubre • •

Mal exemple

En l'acte realitzat a Barcelona de col·locar corones i rams de flors al peu de l'estàtua del gran Rafael Casanovas, com en el de la col·locació d'una làpida en el fossar de les Moreres, s'ha vingut repetint lo que de molt temps ençà venim observant.

Agafem el quadro de Senadors i Diputats a Corts i provincials catalanistes i veurem que aquests formen llegió. Repassem llur historia política i ficem-nos com ho feren per a figurar com a tals catalanistes i veurem que tota llur vida no predicaren mes que'l sagratíssim amor a nostra terra i a nostres costums i tradicions; veurem que l'exaltament mes gran de llurs cors es manifestava quan s'inferia un agravi (per lleu que fos) a nostres sentiments de catalans; veurem que'l compliment de çò que ells ne deien i en diuen, el deure de l'home públic a Catalunya ho avant-posaven a tot, çí, quin es aquest deure? El de fer acatament i honra a totes les manifestacions catalanistes (que tingan una trascendencia reconeguda) i el de ser conseqüents amb tot allò que predicaren quan feien mèrits per a ésser ellevats an els setials que ara ocupan, amén de totes aquelles obligacions que son comuns a tots els homes públics d'allí on sigan.

Doncs bé: aquests homes catalans no han sigut conseqüents; podem dir-ho ben alt, ¡han fet marrada!

Veieu quants Diputats a Corts, quants Senadors i quants Diputats provincial s'hi contaven entre la llista dels assistents a aitals actes. ¡Ni un!

I està clar—diràn ells—, això d'anar a rendir tribut d'admiració i fer acte de justícia als patricis catalans que portats per l'amor a Catalunya foren inmolats, ho deixen per als infeliços catalanistes que no tenen setial ni ambicions. Ells no desempenyen càrrecs per sacrifici i no estan disposats a que lo que constituí el seu ideal se converteixi en obligació molesta. Ells n'estàn rellevats d'això; i per això hi ha la *carn de canó* del poble, per a que rebí les *cariques* de les *cargues* i coses majors de policia. Està clar que si ells hi anessen an aquests actes, la policia s'hi miraria molt de gastar aitals procediments de violència (no fós que rebés un Senador o un Diputat), però per a conservar latent l'esperit de protesta en nostra terra, se fan necessaris aquets atropells..., seguint... seguint la costúm...

Per lo demés, pot ser que nostres pro-homs, ens fassin l'almoina d'enviar un telegrama-protesta de aquest atropells, des de un el·legant recó de balneari de moda...

JOSEP GILABERT I PUNSODA.

El "Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Industria de Tarragona" i la Mancomunitat

La Redacció de RENOVACIÓ ha dirigit al senyor President de la Mancomunitat Catalana la comunicació que transcribim íntegra:

«El C. A. de D. del C. i de la I. de aquesta ciutat, vetllant per la prosperitat i enaltiment de la noble Tarragona, ha dirigit an aqueix Concell Permanent de la vostra digna presidència, una exposició raonada i fonamentada en el ver esperit patriòtic que dú infiltrat la novella entitat tarragonina, sol·licitant se recabi dels poders públics la implantació a Tarragona, de:

- una Escola d'Arts i Oficis, i
- una Escola de Comerç i Nàutica.

Si no fossin prou poderosos tots els motius i argumentacions que'l Concell Directiu desglosa en la exposició consabuda, bastaria que'l pensament del Centre fos inspirat, com ho està, en aquest desig de reviscolament de tots els pobles, començant per el que ha sigut el nostre bregol; en la constant preocupació de resoldre els vitals problemes que tant directament afecten en el desenrotlló i engrandiment dels pobles que volen viure, que saben viure, que tenen dret a la vida ben florent; en aquest neguit verdader en crear homes pletòrics de vida i alhora bons defensors de la patria, tant sagrada, educant-los l'ànima i el cos d'una manera tant reflexiva que a tot'hora i arrèu allà ont vagin puguin vanagloriar-se d'haver vist la llum en aquest tròs de terra catalana i que aquí s'han fet homes útils per a guanyar-se el pà cotidià per la familia i s'han creat sans i forts per a defençar a la nostra patria, per la que estan disposats a vessar la seva sang.

Es per tot això, doncs, Exm. Sr., que RENOVACIÓ acut avui a aqueix Concell Permanent de la Mancomunitat de Catalunya, en súplica de que atengui amb totes les seves forces la petició justa i patriòtica del nostre «C. A. de D. del C. i de la I.», procurant que prompte pugui convertir-se en realitat lo que avui és ja una esperança, per l'apoi que li han prestat totes les entitats, corporacions, personalitats, prempsa i poble de Tarragona, i per lo que, per endavant, us expressa aquesta Redacció el regoneixement mes profund.

Visquèn molts anys pel bé de Catalunya autònoma.

Tarragona 18 Setembre 1915.—Per la Redacció de RENOVACIÓ, *A. Ribas Llagostera*.—Excelentíssim senyor President de la Mancomunitat de Catalunya.»

Diu aixís l'importantíssim document del «C. A. de D. del C. i de la I.»:

«Exm. Sr.:

El desvetllament integral dels pobles no fora una acció feconda i de durada sinó s'anés sovint renovant i afiançant amb l'esforç seré i madurat pels homes qui tenen el deure i la responsabilitat de sostenir çò que per llei natural ha anat retornant al lloc de la propia naixensa.

Els pobles, com la societat, com la familia i com l'individu, no muden gaire en lo intern, però en canvi, i com la moda en el vestir, adapten sovint variants en l'ordre exterior que'ls fassi apareixer, a propis i a extrany, en consonancia amb els llurs temps i amb les llurs necessitats quotidianes.

Es un fet consagrat per la vida mateixa el que cada poble, cada societat, cada familia i cada individu tenen unes lleis que'ls regulen i donen una fesomia peculiar, que venen a ésser en definitiva la

característica; çò és: la ètnica i substancial personalitat.

El «Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Industria» de Tarragona al venir al mon no hi va venir pas sense que una llei de l'equilibri quan menys el demanés. Hi va venir també per a anar resolent poc a poc els distins problemes de vitalíssim interès pels qui componen l'entitat mare, alhora que per a ésser útils als afers generals del seu poble. Hi va venir per a omplir el buit que's deixava sentir entre la nombrosa classe de dependents de comerç i de la industria. Hi va venir, per últim, per a fer-se ressó dels actuals problemes que ho son de federació i de mútua inteligencia social, d'avenç en les costums i desvetllament intel·lectual en tots els organismes de la humana societat.

Com totes les organitzacions han de tenir una mida adequada per a moure-s i desenrotllar-se, el nostre «Centre» té també uns Estatuts legalitzats per l'Estat espanyol, qual article primer diu aixís: «El «Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Industria» té per objecte'l millorament moral i material dels individus de la classe, essent-li prohibit fer manifestacions i intervindre en cap assumpte de caràcter polític i religiós. Per a conseguir aquest objecte se valdrà a més del us dels drets que la legislació vigent o futura pugua concedir-li, de diferents medis, tals com l'ensenyança escolar, les conferencias, les lectures, el conren de les ciencias i de les arts, els festetjos, l'excursionisme i'ls sports.» Atinent-nos, doncs, a lo que deixem copiat, aquest «Centre» té anhèls vivíssims de aixamplar els seus horitzons, cercant els camins mes lluminosos que, a l'hora que li sien pà pel còs, esdevinguin claró per l'esperit.

Nosaltres som curulls de nobles desitjos per a arribar a assolir les prerrogatives que'n materia d'ensenyança comercial l'Estat espanyol reconeix que hauria de donar-se especial atenció; però com això avui no és prou; com sia també que per a moure el complicat engranatge per llà aon se gira i regira tema de tanta trascendencia i utilitat, no n'hi ha prou amb els bons desitjos, sino que hi calen activitats ben ordenades i cabals no gens escassos, el «Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Industria» de Tarragona, en sessió del dia 5 de Setembre, va acordar dirigir-se al Concell Permanent de la Mancomunitat de la vostra ilustrada presidència per a exposar-li d'una manera sintética els desitjos que acarona per a tractar de conseguir-los quan mes aviat millor, confiant comptar amb el beneplàcit dels components d'aqueix Concell Permanent, avui la mes alta i forta organització administrativa-social de Catalunya.

Feta aquesta previa declaració, passarem a exposar les nostres aspiracions.

* * *

Tant aviat com el «Centre» donà son nom i feu conèixer la seva organització, una idea nobilíssima ha vingut planant per damunt de tot altre projecte.

Es aquesta idea, la implantació en la nostra ciutat d'una Escola d'Arts i Oficis i una altra de Comerç i Nàutica, que responen a les necessitats modernes d'un treball alligonat i metòdic, sigan a un temps font de cultura per l'actual generació, que avui se trova orfa d'aitals ensenyances, per omisions i culpes que no son del càs esmentar-les ara.

Si'l nostre «Centre» comptés amb els suficients cabals per a intentar quan menys el sosteniment de algunes classes d'ensenyança mercantil, o bé d'arts i oficis, hauria tingut a gran honra proposar-ho, sol·licitant el concurs de les corporacions i forces vives de la ciutat; però com l'experiencia ens ha demostrat massa vegades que aitals empreses no pden sostenir-se sinó és amb base sòlida, o lo que és idèntic, amb vida propia i amb funcionament regular i adequat als fins perque's creen, no havem ni intentat la petició de concurs, ni sisquera hem pretingut obrir una sola classe baix els auspicis d'aquest «Centre».

Distintes corporacions tarragonines, amarades

d'un gran esperit patriòtic i de sacrifici, han vingut sostenint durant llargues tongades Escoles nocturnes d'ensenyança comercial, per a quan menys donar a tastar al jovent que sentia anhels d'estudi i de perfeccionament, bocins incomplets de çò que cal als joves d'ara per a que puguin esdevenir homes moderns tal com la vida dels negocis avui els reclama.

Al efecte, l'«Ateneo tarraconense de la clase obrera», la «Cámara provincial de Comercio, Industria i Navegación de Tarragona» i l'«Ateneu de Tarragona» han vingut lluitant esforçadament per a anar sostenint aquest noble caliu, però malgrat tants bons desitjos, mes aviat o mes tard havien de desmoronar-se per la falta de la solidesa de que feiem avans esment. I així ha passat, fatalment, Excelentíssim senyor.

El darrer baluart que'ns quedaba, era l'Escola Mercantil de la Cambra de Comerç de Tarragona, que, fundada l'any 1905, ha vingut funcionant fins el Maig de l'any 1914, no havent-se recomençat el curs 1914-1915 per diferents causes, de les quals la mes sortint és la penuria de la corporació oficial i la manca d'apoiament per part de l'Estat espanyol, apoiament que tenia ans de la reorganització de les actuals Cambres de Comerç, Industria i Navegació, però que densà d'aquesta reorganització li ha sigut negat, amparant-se en que ja tenia ingressos propis amb el 2 per 100 que en virtut de la Llei de Bases de 29 de Juny de 1911, se concedia an aquests organismes dependents de l'Estat.

No menys poderosa es la aversió que senten els joves contra tota aquella ensenyança que no dongui com a coronament del seu estudi la utilitat-benefici del treball esmersat; çò és: el títol, o'l certificat acreditatiu que dona valor oficial o valor de profit. I és que no n'hi ha prou en sapiguer una cosa i demostrar coneixements per a fer-la; és precis acreditar, pels efectes de la legalització en els serveis, que s'està en plena possessió dels mateixos; que un és professor d'idiomes, que un és pèrit o professor mercantil, que un és tal o qual cosa perquè, previ uns examens i un document en forma li diuen que val tant o quant intel·lectualment, encara que de vegades això sia no mes que una fórmula artificiosa.

No critiquem ara el fet consagrat per la costum, no, no fem sinó que citar-ho en defensa de la tesi exposada.

Ara bé; si les coses son tal com son i no com cada home i cada societat voldrien, caldrà reconeixer que les devem acceptar com un mal necessari.

La Mancomunitat Catalana, al emprendre l'obra gegantesca de unificar els serveis de la administració, la riquesa i tota la força motriu de la política econòmica de Catalunya, no va deixar pas en oblit el problema de la Cultura en general, com a veïcol de gran correguda per l'assoliment de la vida espiritual de Catalunya i de la mateixa Mancomunitat.

En Juli Bassols, de la «Societat d'Estudis Econòmics» en son lluminós «Informe» sobre la Mancomunitat de les quatre províncies catalanes, fa notar molt oportunament, que la Mancomunitat hauria de sostenir Escoles tècniques i professionals, i observa que Barcelona té consignades 687.000 pessetes per a les seves escoles i biblioteques, i's dol de que les altres diputacions se trovin en condicions pitjors, tenint aquestes tant de dret com la de Barcelona a la instrucció.

Convé recalcar bé això precisament per a que ens dugui per la mà allà aon pensem arribar com a terme de nostres pretensions.

Els representants del Concili permanent de la Mancomunitat Catalana saben be que la nostra província es trova desamparada del tot en materia d'ensenyança comercial, tant per lo que de l'Estat espanyol depen, com per lo que's refereix a la Diputació de Tarragona.

No és que pretenguem tampoc exigir culpes a ningú, doncs el mal es ja crònic, pero no pas irremediable. Venim no mes que a demanar la rectificació de vells errors ara quo n'és hora i a renovar, si això és possible, la ratlla de conducta a seguir d'ara en endavant en lo que fa referencia a la cultura comercial i a la divulgació del aprenentatge en els oficis i en les arts.

A mida que's repara que s'hagin pogut passar tants segles sense un plan d'ensenyança comercial, causa espant pensar hi, i alhora un hom arriba a creure que la nostra gent catalana devia estar posseïda d'una alta intuïció de seny i de mesura, quan, comptant amb mitjos tan escassos va poguer mercaderiar amb ventatja i èxit arren del mon, quan tot just la ciencia econòmica s'incorporava al clam universal de progrés i civilització.

No volém deixar mentar per xó, que Catalunya havia ja begut en la font inestroncable del «Llibre del Consolat de Mar», primera pedra o monument alçat en el segle XIII a les generacions a vindre, i del que tan savies lliçons n'havien d'aprendre tots els legisladors d'Europa i de l'univers enter.

* * *

La província de Tarragona, que ocupa el segon

lloc en carreteres i ferrocarrils, que la seva capital té un magnífic port de mar des d'aon arriben i surten vaixells de tots els indrets del globo; que té una riquesa agrícola cada dia mes pujanta i remuneradora, compta amb una Universitat Pontificia, amb un Institut de 2.ª ensenyança i amb una Escola Normal de Mestres d'ambdós sexes, ádhuc que amb unes quantes escoles públiques i privades de 1.ª ensenyança, pero en canvi no té ni una modesta Escola de Comerç i Nàutica, ni tampoc una Escola Industrial o d'Arts i Oficis.

No es fa necessari que ponderem la conveniencia d'aquests establiments especials. Bastarà dir que no'ls tenim, ni'ls té cap altra ciutat de la província de Tarragona, amb tot i comptar aquesta amb 185 poblacions i amb més de 350.000 habitants.

¿Se concebeix que una província de la importancia agrícola i comercial de la de Tarragona pugui restar mes temps sense un element o altre d'ensenyança tècnica mercantil, quan menys a la capital?

¿Qui va demanar la implantació de l'Institut de 2.ª ensenyança? ¿Qui la Universitat Pontificia? ¿Qui la Escola Normal de Mestres? A ben segur que els mateixos interessats, en primer lloc; els qui n'esperarien un generós profit, ádhuc que un anhèl vivís de revifament cultural. Es clar que en aquestes belles empreses hi van tenir de intervindre, des de'l mes humil al mes elevat dels ciutadans, des de'l petit casinet a la entitat mes seriosa i representativament mes forta, des de'l polític al clergue, des de'l banquer al pagès, perquè així i sols així esdevé completa una gestió de profit general.

Heu's aquí, Excelentíssim Senyor, el nostre cas; heu's aquí el cas de tota la província, doncs si no es avui, demà, o en data no gaire llunyana, Tarragona i la seva província s'hauràn d'alçar com un sol home reclamant primer, volguent ho exigir mes tard, la instalació d'una Escola de Comerç que abraçi les branques de la Nàutica i de la Industria, si això és possible, per a que l'obra esdevingui completa i respongui a les conveniencias d'avui en dia.

Ans no arribi l'hora de la exigencia, aquest «Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Industria de Tarragona» ha cregut convenient fer arribar la seva joventut a la mes alta representació política-administrativa de Catalunya tant maravellosament encarnada en vos, Excelentíssim Senyor, per a que'l Concili Permanent de la vostra illustrada presidencia, amb la seva acostumada justicia i la competencia que tots nosaltres li reconeixem, estudií amb tot amor i benavolença la nostra petició, amarada d'un nobilíssim i desinteressat patriotisme per a la nostra ciutat de Tarragona, primer, per la vida progressiva de treball i de riquesa per Catalunya, després.

El Concili Permanent de la Mancomunitat Catalana, que té plena conciencia dels seus deures, podrà mesurar el valor que pugui tenir aquesta sollicitud i donar-nos el seu parer; i si com tots havem cregut, l'obra a realitzar per la Mancomunitat de les quatre províncies catalanes no s'ha de circumscriure a la realització d'obres públiques, ponts, carreteres i camins veïnals, sinó que, i responent a la seva ampla actuació, ha de moures també en els terrenys de la Beneficencia, Ensenyança, Ports, Ferrocarrils, etc., sembla que no ofereix cap mena de dubte que la nostra sollicitud no té res de extemporànea, ni d'utòpica.

¿Com se fa per a obtenir tot això que nosaltres volem?

Ja ens fora mes costós calcular-ho; però creiem que no ha de topar el Concili Permanent de la Mancomunitat Catalana amb gaires entrebancs per a dur-ho a felís terme, comptant com compta amb prou medis d'investigació i amb personal prou apte per acceptar en principi la nostra sollicitud, i una vegada madura i presa en consideració, procedir a la seva implantació en el plaç mes breu possible.

Aquest «Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Industria de Tarragona», convençut de que les aspiracions que sent son les de la ciutat en pes, i creu també que les de la província, tractarà de recabar de totes les forces vives de la ciutat, Ajuntament, Diputació, Cambra de Comerç, Concili d'Agricultura, Concili provincial de Foment, diputats a Corts, senadors, premsa, entitats culturals i polítiques, etc., etc., que donguin el seu parer sobres aquesta sollicitud i exposin en últim terme la seva conformitat, *empró dirigint-se sempre al Concili Permanent de la Mancomunitat de la vostra illustrada presidencia* per a així sapiguer d'una manera resolta si compta o no amb la opinió de les entitats i les corporacions tarraconenes, ádhuc que de les persones que per son prestigi personal i competencia en la materia poden ilustrarnos, tant en la seva adhesió com en la seva crítica.

Resumint, doncs, el «Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Industria» de Tarragona, sollicita del Concili Permanent de la Mancomunitat Catalana, que aqueix, usant dels mitjos legals amb que compta per a la implantació de centres

d'ensenyansa especial, recabi dels poders públics l'establiment a Tarragona,

a) Una Escola d'Arts i Oficis.

b) Una escola de Comerç i Nàutica, ajustant-se per a obtenir-les amb lo que sobre materia d'Instrucció Pública i Belles Arts hi hagi llegislat a Espanya a fi de que an aquestes Escoles s'hi puguin obtenir els títols de Pèrit electricista, Pèrit químic, Pèrit mecànic en la d'Arts i Oficis, i'ls títols de Pèrit i professor mercantil en la de Comerç i Nàutica.

Per a la destria d'assignatures, entent aquest «Centre» que podria sollicitar-se l'establiment ajustant-se amb lo disposat en el R. D. de 16 de Desembre de 1910 que obliga a la especialització de cada Escola, segons les condicions propies de cada població, sens perjudici de demanar parer a les persones enteses en materia d'ensenyansa comercial.

Per l'assoliment de çò que'l «Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Industria» de Tarragona proposa per als seus compatriotes de demà, està animat per als mes grans sacrificis.

Tan debò la Mancomunitat Catalana ho arribi a estimar així mateix útil, i poguem a la fi treballar tots units per a poguer vestir d'una manera definitiva aquests temples de cultura especial, en benefici de la patria, i pel millor servei de la mateixa vida.

Els temps presents ho son de lluita formidable per la consecució dels ideals que cada poble, com cada col·lectivitat s'afanyen en guanyar. Estimém la lluita, doncs, com un valor que ens fassi avansar i vence.

Si amb la nostra modesta iniciativa arribem a promoure un veritable estat d'opinió ciutadana en defensa de lo que deixem apuntat en el transcurs d'aquest document, la nostra joia serà tan justa com honrosa; que res dona major dret a la consideració que lo que neix del esforç voluntariós; però si més tard podem contemplar l'obra sentida feta ja substancia, i la veiem com s'encomana a tots el homes de bona voluntat i a tots els pobles que ho mereixin, podrém romandre amb mes grossa alegria, doncs l'esperit s'haurà pastat amb l'obra, quedant així definitivament consagrada a la utilitat general, i disposada també a les naturals evolucions que'ls homes i'ls temps aconsellin.

Visquém molts anys.

Tarragona 22 Juliol de 1915.—P. A. del C. D. —El Secretari, P. Olivella Ricomá.—El President, Manuel Figueras.—Exm. Sr. D. Enric Prat de la Riba, President de la Mancomunitat Catalana.»

* * *

Sabem que'l Centre Català i la Unió Nacionalista Republicana han enviat atentes comunicacions al Concili permanent de la Mancomunitat, suplicant informi favorablement les justes peticions del C. A. de D. del C. i de la I. d'aquesta ciutat.

Tasca nacionalista

La constitució dels grans estats, ha sigut sempre un perill constant per la llibertat dels pobles, per la raó de que, els grans estats, s'equilibren per l'acció brutal de la força.

La constitució dels grans estats tendeix a la centralització absoluta i absorvent qua anul·la tota acció de coses naturals i propies, fent radicar en un punt no mes, tot lo que son atribucions exclusives de parts determinades.

Els pobles naturalment constituïts i coneguts per nacionalitats rigorosament ètniques, que porten en son si tota especialitat de caràcter que difineix i afirma, se'ls imposa, d'una manera absoluta, contrarrestar tota tendencia premeditada en volguerlos anul·lar, per a constituir, en base tendenciosa i tirànica, la constitució brutal d'aquests moderns organismes polítics, equilibrats per l'acció brutal de la força.

La corrent saniosa d'idees nacionalistes, nascudes entre l'esclat unaním de regeneració i justicia, és la millor acció que pot contrarrestar tot acaparament de formes legislatives que donen força als naturals organismes i'ls encaminen a futures organitzacions democràtiques socials i polítiques, que'n els pobles, com en els individus, se'ls fa precis com a element de vida.

La acumulació de poders determina la suma major d'atribucions, i mai aquestes poden ser amb justicia equitatives, per quant hi manca el conjunt armónic de lleis i costums que confonguin uns orga-

nismes en altres, per quant aquests, la diversitat característica's assepara i'ls fa incompatibles, per a ser justícia lo que sols la força imposa.

No vol dir aixó, que les nacionalitats naturals hagin de fer vida aislada, allunyades per complert de tot moviment expansiu i reformador qu'informa'l progrés constant dels pobles, molt al contrari, que aquestes poden conviu-re unides, i mutuament respectades, guardant cada una d'elles, tota la essència de força legis-lativa que las virtualitza i les afirma.

Els grans estats, o nacions, com vulgarment se'ls anomena, tenen, per base legis-lativa, una negació de principis socials i polítics, que la ciencia biològica, en totes les seves múltiples manifestacions, se cuida de demostrar en llògica irrefutable.

La ciencia ha vingut a demostrar que l'home no's fa esclau per voluntat propia, que l'instint, el porta sempre a la lliure expansió del seu caracter que se sent lliure, perque se sent home, i que, quan un moment se veu contradit i impulsat en sentit contrari a lo que la seva naturalitat l'impulsa, la protesta afirma al moment, qu'an el mon, tot neix per naturalitat lliure, i qu'així deu viure encare que a la força li plasqui contradir tal cosa.

Heus-aquí, doncs, que'ls pobles, o nacionalitats, tenen, com els homes, voluntat propia, i rebutjen tota imposició que tendeix a anul·lar aquesta voluntat sempre suprema.

Les nacionalitats, com a grupos ètnics, son la natural constitució d'organismes que la vida crea; son la afirmació constant que s'imposa inutilitzant tota tendència de fonament tirànic, com se ve actuant ja, de molts anys, en la vida interior de la nostra terra.

L'impuls de la nostra idea sols pot tindre vitalitat i força, quan l'estat de consciencia sigui lo major perfecta possible; llavors, sense escrits ni discursos, portats per un tot unánim, vindrà la creació natural dels organismes polítics dintre l'ordre nacionalista, impedit l'exercici i l'imperi de la força brutal que'ls grans estats, creats per l'home, se serveixen per acumular tot lo que'n diríem govern interior dels pobles, naturalment constituïts.

La nostra tasca es gran, immensa, obra de titànics, que sols pot realitzar qui te fe en ell, i en ell confia.

AGUSTÍ PEDRET I MIRÓ.

Barcelona 12 Setembre 1915.

Treball, treball i treball (*)

Aquest es el lema unic i exclusiu que pot fer grans als pobles i aixís ho venen predicant els emponents economistes, tant estrangers com de nostra terra, donant molt gust el llegir a n'aquests homes, doncs els arguments i demostracions que fan, per a defensar les seves teories, son de aquelles que convencen.

Els seus escrits son dels que ataquen al mig de la llaga, concisos, aspres en ocasions, però posats sempre a la realitat de una manera tan directa, que no escapa a ningú i que a quasi tot'hom agavellen en les seves xurriacades, per molt que excepcionalment un treballi, puix que per élls—i amb raó— sempre es poc lo que un fassi.

El gran economista, En Guillem Graells, en la seva obra «El modo de hacer fortuna» amb una grossa energia, tracta de problemes que son capdals per a les vides dels individus i dels pobles. Obres com la esmentada, aixís com les conferencies del mateix autor tant profitoses sempre i traduccions com la de «Los comerciantes del siglo XX», en la que hi ha un pròlec del nostre estimat Rucabado, son totes aquestes publicacions de aquelles que hem de procurar el que siguin llegides per la nostra joventut i per tots els que tenen deures de familia, doncs son tant i tant amples les seves ensenyances que sempre se'n treuen bons fruit i que la llevar que escampen per arreu es tant sana, que al poc temps desenrotlla plantes corpulentes, de gran esbranzida, que prenen una marxa a tall de automòvil o aireplà, carrera que és imprescindible seguir avui per no quedar-se reseगतs.

(*) Retirat del número passat per excés d'original.

I lo que hi anem nosaltres de reseगतs! Que per aquest motiu es per lo que voldriem veure inoculat en tots nosaltres l'esprit de treball que prediquen aquests grans homes, perque aixís tenim la seguretat de que la Iberia de avui faria, dintre curt espai de temps, com la exemplar Bèlgica i com moltes altres nacionalitats que amb el seu treball constant, van desenrotllant-se i ocupant el seu lloc dins l'avenç actual.

Per al nostre poble li és mes difícil aquesta tasca, perque ja que anem molt atrassats i cal doncs que per a conseguir als que'ns avencen, hi fem un gran esforç, doncs si ells avui marxen a 80 per hora, nosaltres no sols tenim de marxar an aquesta mateixa velocitat, sinó que devem preparar el nostre motor perque sense deturar-nos porti una velocitat de 100 per hora, per aixís recuperar lo perdut i poguer arribar a aconseguir-les. Aixó cal fer, i es precís fer-ho a tota costa, i nosaltres no'ns cansarem mai de insistir-hi sobre tot en lo que fa referencia a nostra ciutat aont, per desgracia, abunden molt aquests joves de posició que fan verdadera vida de bohemi, no fent res, no deixant fer, i, lo que és pitjor, procuren amb les seves ironies xavacanesques (perque tenen quartos), destorbar lo que de bò intenten fer els altres que amb menys quartos, però amb mes modestia i capacitat, voldrien encaminar a la seva ciutat cap a les noves orientacions en el treball actiu.

Avui tot'hom regoneix que lo que dona vida esplendent a los pobles és la industria, el comerç i la agricultura; doncs bé, en nostra població, ficseus-hi, amb rares excepcions veureu que hi hagi tendència a inclinar al nostre jovent de una mica de posició cap aquests rams i de aixó no volem donar-ne tota la culpa al jovent, nó, la culpa és dels pares, als qui devem dir que no'n saben fer de pares i segurament que no'n son perque no se han pres la molestia de orientar-se, perque es creuen que economisant élls per als fills, sense ensenyar-los-hi de com se guanyen els quartos, ja han fet prou com a pares i amb aixó no fan res mes sinó crear esperits petits, pobres de iniciatives, incapaces d'empendre res de profit. I si alguna vegada intenten el fer quiscuna cosa, (casos ben recents ne tenim), precisament per lo migrades que son les seves facultats per falta de practica, es troven desseguida estrebancats per coses lo mes senzilles d'aquest mon, ofegant-les, i es veuen precisats a retirar-se, quedant esmortuits per a sempre mes.

Aquestes desgracies les veiem continuament i ben abrumadores en nostra ciutat, donant verdadera llàstima, per lo que es precís corretjirles en lo possible, i nosaltres creiem que una de les coses que mes pot influir an aquesta correcció es que sempre se llegeixin i's propaguin les sanes doctrines contingudes en les obres avans esmentades i moltes altres per l'istil.

Per la nostra part no deixarem de fer-ho continuament i per avui recomanem, als qui tinguin fills, i an aquests mateixos, que no deixin de comprar dites obres i llegirles, que tenim la seguretat que d'elles ne treuran sucs ben profitosos.

Com se'ns fa llarg aquest article, pensem dintre poc tornar-hi, per a tractar amb altre aspecte el nostre problema local, corroborant al nostre tema de Treball, Treball i Treball constant.

M.

NOVES

Per falta material de lloc, ocasionat a haver de publicar la exposició que el «Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Industria» ha dirigit a la Mancomunitat Catalana, ens veiem obligats a retirar, entre altres articles, la «Rèplica a les lletres a Joan Poble Bò».

Ha deixat d'existir a la riallera edat de disset anys, la distingida senyoreta Emilia Pons, causant aquesta irreparable pèrdua el consegüent desconsol a la seva familia i nombrosos coneguts amb que compta aquesta en la nostra ciutat.

A l'acte de l'enterrament hi va concorre un nom-

bre considerable de amics que testimoniaren el seu pesar per aquesta desgracia, assistint-hi també la capella de mestre Gols.

Ens associem al dolor que experimenta la apreciada familia de la finada i particularment als seus oncles En Bonaventura Olivé i Na Emilia Pons, i voldriem que les nostres paraules de condol amortiguessin la pena causada per la pèrdua de la jova Emilia.

L'Orfeó Tarragoní donarà avui, a dos quarts de quatre de la tarda, una festa íntima en els jardins de nostre amic En Leandre Ripoll.

Agraim la invitació que hem rebut per a assistir an aquest acte.

En la sessió que va celebrar la nostra Corporació municipal el prop-passat divendres, va presentar-se, entre altres, un dictàmen de la Comissió d'aigües, acompanyat dels corresponents anàlisis químic i bacteriològic suscrits pels doctors Agell i Turró, donant les aigües del Mas Caballé com a perfectament potables.

Per a assistir a la colocació de la primera pedra al monument al gran patrici Pi i Margall, varen nomenar-se als regidors senyors Cavallé, Nin i Monserrat.

Hem rebut un altre número de la interessant publicació *Biblioteca Popular*, quals folletins enquadernats, de seriosos i enlairats estudis enciclopèdics, satisfant indubtablement una necessitat sentida en la nostra premsa. El folletí d'aquest número es titula «Lo que'l Rei pensa de la guerra», que no desdiu del que l'ha precedit.

La Clínica i Consultori del Doctor Rabadá s'ha traslladat a la Rambla de Sant Joan, núm. 90, entressol.

El nostre amic En Romá Bonet, *Bon*, ens ha enviat tarja de convit per a assistir a la inauguració de la exposició de caricatures que tindrà lloc el proper dia 22, a les set del vespre, al local del Centre Industrial.

Agraim moltíssim l'atenció que ha tingut en *Bon* amb nosaltres, i no cal dir que nostres desitjos son de que obtingui un sorollós èxit per a sumar-lo als altres que porta d'arreu on ha exposat sos treballs.

El dimecres prop-venent debutarà en nostre vell teatre Principal la companyia còmic-dramàtica Calsals-Cazorla, posant en escena la comedia en tres actes de Rusiñol «La bona gent» i «Frankfort», de Vital Aza.

Per a els dies 22 i 23 del corrent, diada de Santa Tecla, s'anuncia en el Coliseu Mundial dugues úniques funcions d'òpera italiana per la companyia del eminent mestre Baratta, en la que hi figura la cèlebre diva Rosari D'Ory.

«Lucía di Lammermoor» i «El barbieri di Siviglia» son les òperes escullides per a dits dies.

Per la nombradia de que vé precedida la D'Ory, no dubtem que les dugues representacions seràn dos èxits per a dita artista.

Impremta de Llorens i Cabré. — Fortuny, 4

Panificació

FORNS DE SANT ANTONI

Diariament, pa de primera

A domicili i al comptat

Rebolledo, 20, bis : : PORT

Societat de socors mutuels
TARRAGONA I SA PROVINCIA
 dels cassos de malaltia, vellesa, invalidesa, viudetat i mort
 Inscripta en el Govern Civil i en la Comissaria general
 de Segurs, segons mana la Llei.

Director facultatiu: **DR. RABADÁ**
 Per a més informes dirigir-se al domicili social:
 Rambla St. Joan, 75, pral. De 10 a 12 i de 5 a 7

CLÍNICA I CONSULTORI PER A LES MALALTIES DE LA DONA

Vies urinaries, Cirurgia operatoria, parts electroterapia i anàlisi micro químic d'orina i productes patològics.
 Sero-Reacció de Wassermann.— Aplicació del 606.

BAIX LA DIRECCIÓ DEL DR. RABADÁ

*Ex-intern de l'Hospital de la Santa Creu, ex-ajudant de la Policlínica del Dr. Fargas i Metge
 de les Cases de Socors de Barcelona*

Consulta de 10 a 12 i de 5 a 7. — Per a obrers, de 7 i mitja a 8 i mitja nit. — Per a'ls pobres, franca
 dilluns, dimecres i dissapte de 12 i mitja a 1 i mitja.

Rambla de Sant Joan, 90, entressol. — TARRAGONA

Podém demostrar
 que casa nostra
 es la mes barata en tot

GILBERT GERMANS : Unió, 20

Galería Fotográfica d'Art

PERE PALLEJÁ — Unió, 18

PERE LLORET

CORREDOR REIAL DE COMERÇ

Apodaca, 9

GRANDS NOVITATS en

Sombreros i Gorres

RAMON ALOQUIN

UNIÓ, 20

JOAN ESBERT

FARMACÉUTIC

UNIÓ, 22

Joan Ruiz i Porta

PROCURADOR

Vilamitjana, 9, 1.er

Farmacia Central

Laboratori Químic Bacteriológic

Marti Güell

Rambla Sant Carles, 41 : : :
 : : : i Sant Fructuós, 5

CANAS

desaparecen en seguida con el Agua-perla LA VICTORIEUSE
 para teñir el cabello de *hermoso negro o castaño*. Es la mejor y
 más higiénica. No destiñe. Se puede rizar. Una operación dura
 varios meses. De venta en Tarragona, a 5 pesetas frasco, en la
 Ferreteria de **Matias Mallol**, calle San Agustín, 9 y Augusto,
 3.— Pídase prospecto.

IMPREMPTA

**Llorens
 i Cabré**

Fortuny, 4

TARRAGONA

C.^a de Seguros Generales de Dusseldorf

Segurs de transports

La New-York, de New-York

Companyia de segurs sobre la vida

L'UNION, de Paris

Companyia de segurs contra incendis

L'Assicuratrice Italiana, de Milán

Companyia de segurs contra accidents

La Continentale, de Mannheim

Segurs de transports

Passeig de Colón, 11 i 12 - Barcelona

SUBDIRECTOR A TARRAGONA:

Maciá Mallol Bosch, carrer de Mar, 1

Gran Fábrica de Calçat

= DE =

RAMÓN CAVALLÉ

TARRAGONA

TELEFON 120

REAL, 56

MOSTELLE

(RAIMOST)

Suc de raims sense alcohol

The Grape Juice C.^o L.^d

Londres i Tarragona

El Vermouth més
 higiènic

Un excelent refresc

El millor aliment en les
 malalties i convalles-
 cencia

Se ven per tot arreu

PAPERERÍA I EFECTES D'ESCRITORI

— DE —

JOAN M. PIÑOL

Unió, 1 — TARRAGONA — Telefon 181

Gran assortit en llibres ratllats de totes menes i tamanys : Escribanies : Plu-
 mes Stilogràfiques : Pesa-cartes : Copiadors, etc : Gran novetat en pitja pa-
 pers amb rellotje veritat : Postals de totes menes i albums per a les mateixes.

PREUS SUMAMENT BARATOS

MAGATZEM DE FERRETERIA

FUMISTERIA I QUINCALLA

Eines de totes classes - Objectes per a regalos

Articles per a magatzems de vins i olis

Maciá Mallol Bosch, Carrer de Sant Agustí, 9